

Reprezentări ale indicilor auxiliari comuni de loc în diferite limbaje de indexare

Prof. univ. dr. *Zenovia NICULESCU*

Într-o accepțiune generală, indicii auxiliari comuni de loc “*desemnează categoria geografică, aspectul localizării sau alt aspect spațial specific unui subiect desemnat printr-un indice C.Z.U. principal*”. (1)

Mai exact spus, câmpul informațional al acestei categorii de indici auxiliari cuprinde zone determinate din spațiul universal, fizico – geografic și administrativ.

Funcția referențială a auxiliarului de loc o reprezintă localizarea spațială a conținutului tematic și ideatic al documentului. În acest sens, stăruim asupra faptului că auxiliarul de loc nu va indexa niciodată locul de editare a lucrării deoarece acesta nu va influența în nici un fel ansamblul informațional care urmează să fie transpus în limbajul C.Z.U.

Semnul grafic de includere este constituit din cifrele de la 1 la 9 puse între paranteze rotunde (1/9):

(234.323.1) *Alpii Lombarzi*
(261.26) *Marea Nordului*
(398.2) *Dacia*
(498) *România*
(450) *Italia*

Reținem atenția asupra obligativității respectării semnului grafic de includere, care asigură indicelui auxiliar de loc specificitatea în cadrul limbajului convențional al C.Z.U. Prin urmare, codificarea în sistemul C.Z.U. a informațiilor privind statele Americii Centrale vor fi reprezentate prin auxiliarul de loc (728). În situația în care vor fi omise parantezele rotunde, indicele respectiv va fi principal și va reda o altă cantitate informațională, și anume *728 Arhitectura locuințelor*.

Nivelele de reprezentare ale indicilor auxiliari comuni de loc sunt următoarele:

- a) *Universul. Spațiul ceresc sau cosmic;*
- b) *Locurile și zonele Pământului după coordonatele generale;*
- c) *Locul în sens fizico – geografic;*
- d) *Locuri ale lumii antice;*
- e) *Statele și teritoriile lumii moderne. Universul. Spațiul ceresc sau cosmic;*

Acestea sunt reperle generale ale construcției sistemice a auxiliarelor de loc, fiecare indice având câmpuri informaționale specifice care sunt transpuse în structura proprie a sistemului C.Z.U. De exemplu, pentru "locul în sens fizico – geografic" există reprezentări subordonate: suprafața pământului; zone deasupra nivelului mării; relief de suprafață; munți; locuri sub nivelul mării, subteran, subpământean; oceane, mări; ape curgătoare etc.

Arhitectura normativă a indicilor auxiliari de loc este proiectată în *Tabela I e* a tabelelor auxiliare ale C.Z.U. Configurația acesteia respectă nivelele de reprezentare de mai sus, care la rândul lor sunt sistematizate și ierarhizate de la general la particular:

- (100) *Universalul ca loc;*
- (2) *Locul în sens fizico – geografic;*
- (3) *Locuri ale lumii antice;*
- (4/9) *State ale lumii moderne.*

Pentru exemplificare, vom reda unele ierarhizări din ultima reprezentare menționată:

- (4) *Europa;*
- (41) *Insulele Britanice;*
- (410) *Marea Britanie. Regatul Unit al Marii Britanii și Islandei de Nord;*
- (420) *Anglia: diviziuni tradiționale;*
- (430) *Germania;*
- (44) *Franța;*
- (450) *Italia.*

Deci, schema C.Z.U. furnizează datele esențiale ale sistematizării și ierarhizării în sistem a indicilor auxiliari de loc. În cadrul acestei ierarhizări se pot distinge, cu certitudine, subdiviziunile auxiliare comune, iar pentru exemplificarea acestora vom prezenta unele coduri elaborate pentru auxiliarul de loc (100) *Universalul*:

- (15) *Spațiul ceresc sau cosmic*
- (16) *Locurile și zonele Pământului după coordonate geografice*
- (160) *Meridiane și paralele geografice*
- (160.1) *Longitudine. Meridiane*
- (160.2) *Latitudine. Paralele*

Interesant, pentru indicii auxiliari de loc, este faptul că subdiviziunile auxiliare speciale sunt foarte bine sistematizate în grupări mari care la rândul lor sunt ierarhizate de la general la particular:

- (1 – 0/ – 9) **Frontiere și forme spațiale de variate tipuri** (2)
- (1 – 0) *Zone. Vecinătatea generală a locurilor particulare*
- (1 – 1) *Orientare. Puncte cardinale. Localizare relativă*
- (1 – 2) *Unități administrative primare. Localități. Districts (Marea Britanie). Communes Franța). Gemeinden (Germania).*
- (1 – 3) *Unități mari în cadrul unui stat*

- (1 – 4) *Unități de nivel superior (statal). Națiuni. State. Confederații.*
- (1 – 5) *Teritorii dependente sau semidependente*
- (1 – 6) *Grupări de state sau state, din diverse puncte de vedere.*
- (1 – 7) *Zone și sfere de activitate particulară sau colectivă*
- (1 – 8) *Locuri de manifestări, de origine, de tranzit, de destinație*
- (1 – 92) *Împărțirea pământului pe zone fizico - geografice.*

Indubitabil, întregul proces de constituire a unor structuri funcționale ale subdiviziunilor auxiliare speciale a fost astfel conceput, încât să poată avea o susținere consecventă a tuturor particularităților care exprimă *conceptul de loc*.

În acest sens, vom prezenta câteva exemple de aplicabilitate a subdiviziunilor auxiliare analitice la indicii auxiliari de loc pe care îi determină:

- a) *Studiu etno-lingvistic al zonei centrale a Parisului: 811.133.1' 282 (443.611 – 191.2)*
- b) *Județele României: (498 – 35)*
- c) *Frontierele S.U.A.: (73 – 04)*
- d) *Elveția ca stat neutru: (494 – 652).*

O privire specială vom acorda *subdiviziunilor auxiliare comune de loc*, care codifică un câmp larg de informații. Pentru *Franța (44)* sunt reprezentate în tabela auxiliarilor de loc regiunile convenționale împreună cu departamentele administrative care le compun:

(443.6) Île-de-France

- (443.611) *Paris*
- (443.62) *Yvelines*
- (443.63) *Seine-et Marne.*

Pentru țara noastră, avem reprezentări ale provinciilor istorice prin ierarhizări zecimale ale indicelui auxiliar de loc:

(498.11.8) Provinciile istorice

- (498.1) *Muntenia. Țara Românească*
- (498.2) *Oltenia*
- (498.3) *Moldova*
- (498.4) *Transilvania*
- (498.41) *Maramureș*
- (498.43) *Crișana*
- (498.5) *Bucovina.*

Subdiviziunile auxiliare speciale sau analitice indexează anumite caracteristici nuanțate ale auxiliarilor de loc, cum ar fi:

- Orientare. Puncte cardinale

- (1-11) *Est. Estic. Orient.*
- (1-13) *Sud. Sudic. Meridional.*
- (1-15) *Vest. Vestic. Occident.*
- (1-17) *Nord. Nordic. Septentrional.*

- Unități politice. Unități administrative

(1-21) Municipii. Districte urbane.

(1-25) Capitale. Metropole.

(1-41) Confederații de state. Federații.

(1-43) State care fac parte dintr-o confederație. State federale.
Republici autonome.

(1-44) Imperii. Uniuni de state alcătuite din stat, conducător,
dominioane și colonii.

(1-45) State suverane nefederative.

(1-46) Teritorii separate geografic.

- Împărțirea Pământului pe zone fizico-geografice

(1-922) Regiuni arctice.

(1-924.51) Carpații de Vest, Occidentali.

(1-924.64) Peninsula Balcanică.

Fiecare subdiviziune analitică de loc poate determina orice indice auxiliar de loc în condițiile în care acesta impune o anumită nuanțare sau fațetare. Astfel, pot exista următoarele determinări:

- *Estul Insulelor Britanice (41-11)*
- *Nordul României (498-17)*
- *Capitala Italiei (450-25).*

Menționăm că au fost operate modificări în reprezentarea indicilor auxiliari de loc, care au fost semnalate în 3 numere consecutive ale *Extensions and Corrections* (nr. 21/1999; nr. 22/2000; nr. 23/2001). De exemplu, pentru S.U.A. s-a renunțat la vechea subdivizare (73/79), fiind înlocuită cu (734/739), în cadrul căreia sunt ierarhizate diviziunile administrative ale S.U.A.:

- *Colorado (738.8)*
- *Denver (738.855.4)*
- *Maine (734.1)*
- *New Hampshire (734.2)*
- *Vermont (734.3)*
- *Pennsylvania (734.8)*
- *Virginia (735.5). (3)*

Modificări similare au fost introduse și în reprezentările indicilor auxiliari comuni de loc pentru: Mexic, Canada, Irlanda, și Orientul Mijlociu.

Pentru o înțelegere și o utilizare adecvată a indicilor auxiliari comuni de loc trebuie luate în seamă și respectate *specificațiile metodice* care se regăsesc în tabelele C.Z.U.

Scopul lor este de a orienta clasificatorul spre indexări optime și uniforme. În cadrul acestora se înscriu *recomandările metodice* care furnizează informații de ordin operațional, cum ar fi:

(I-11) Est. Estic. Orient.

Folosii (...-11) numai pentru orientare și localizare relativă.

Tot în cadrul specificațiilor metodice se înscriu și *sintagmele relaționale convenționale* care comportă precizări pragmatice, de tipul:

- *Relațiile comerciale dintre Franța și Italia:*
339.5(44:450)
- *Teritoriul antarctic norvegian:*
(481-51:99)
- *Noile Hebride ca un condominiu francez:*
(934-546:410+44)

Referindu-ne, în continuare, la metodologia operațională a indicilor auxiliari comuni de loc subliniem faptul că *aria de utilizare* a acestora se extinde asupra întregii scheme C.Z.U. Când privește localizarea în cadrul construcției clasificării zecimale a publicațiilor, indicele auxiliar comun de loc determinând un indice principal, va fi situat alături de acesta, iar în situația unei clasificări complexe se va respecta succesiune stabilită prin “ordinea citării” care de cele mai multe ori poate fi opțională. Totuși, pentru o coerență în construcție, noi optăm pentru situarea auxiliarului de loc astfel:

Indice principal – indici auxiliari speciali – indice auxiliar comun de loc; de grupări etnice; de timp; de formă; de limbă.

În situația în care, cerințele de informare ale utilizatorilor impun alte puncte de acces în catalogul sistematic tradițional, indicele auxiliar comun de loc poate avea diferite poziționări față de indicele principal, și anume:

(498)378 România. Învățământ superior.
378(498).4 Universități românești.

În același plan al analizei metodologiei operaționale a indicilor auxiliari se situează și *consecvența în indexare*, prin respectarea căreia pot fi escamotate deficiențele și disfuncționalitățile în gestionarea informației.

În sistemul **Clasificării Zecimale Dewey** există două mari posibilități de codificare a aspectelor spațiale: în subdivizarea claselor 0/9 sau prin „diviziuni geografice”.

Astfel, la domeniul filozofiei: 100, au fost creați indici principali pentru redarea „filozofiei moderne occidentale” în diferite spații geografice:

- 190 Filozofie modernă occidentală
- 191 Filozofie modernă occidentală în SUA și Canada
- 194 Filozofie modernă occidentală în Franța
- 195 Filozofie modernă occidentală în Italia

O situație similară o regăsim și la clasa 300 *Științe sociale* în care au fost prevăzuți indici principali, în subdivizare, care înglobează și diferite arii geografice:

- 310 *Statistică generală*
- 314 *Statistică generală în Europa*
- 317 *Statistică generală în America de Nord*
- 318 *Statistică generală în America de Sud* (4)

În proiectarea schemei de clasificare, M. Dewey a prevăzut și tabele speciale pentru indexarea nuanțată a lucrărilor din perspectiva zonelor fizico-geografice: Tabela 2- *Notații geografice*. Aceste subdiviziuni au simboluri cifrice 1/9, sunt utilizate prin juxtapunere cu ceilalți indici C.Z.D. și devin părți componente ale unei indexări deoarece nu pot fi utilizate, niciodată, de sine stătător.

Complementaritatea „notațiilor geografice” se concretizează prin diferite modalități metodologice:

- a) *Determinarea directă a unui indice principal:*
 - *Arhitectura zonelor urbane ale Parisului*
720 443 61 173 2
720 – indice principal; arhitectură
443 61– notație geografică; Paris
173 2– notație geografică; zone urbane
- b) *Componenta funcțională a unei indexări complexe: indice principal; subdiviziune comună, notație geografică:*
 - *Organizarea bibliotecilor în Lombardia*
027 06 452
 - *Istoria sculpturii în estul Angliei*
730 09 425
- c) *Integrarea în subdiviziunile anumitor tipuri de indici principali:*
 - 030 *Enciclopedii generale*
 - 031 *Enciclopedii generale americane*
 - 035 *Enciclopedii generale italiene*

Exemplele la care am apelat ilustrează și disponibilitatea schemei notațiilor geografice de a codifica, prin ierarhizare zecimală, elemente de detaliu:

422	<i>Sud-Estul Angliei</i>
439 8	<i>Estul Dunării</i>
498	<i>România</i>
498 1	<i>Nord-Est. Moldova</i>
498 2	<i>Sud-Est. Valahia</i>
992	<i>Planete ale sistemului solar.</i> (5)

În altă ordine de idei, trebuie subliniată preocuparea pentru optimizarea sistemului de Clasificare Zecimală Dewey prin reeditarea actualizată a diferitelor versiuni. Astfel, ediția a XXI-a CZD a apărut în patru volume din care vom menționa tabelele care reflectă structurile auxiliare:

- T 1* Subdiviziuni standard
- T 2* Arii geografice, perioade istorice, persoane
- T 3* Subdiviziune pentru artă, pentru literaturi individuale, pentru forme literare specifice
- T 3A* Subdiviziuni pentru lucrări de/ despre autori individuali
- T 3B* Subdiviziuni pentru lucrări de/ despre mai mulți autori
- T 3C* Notații care se pot adăuga la tabelele 3B; 700.4; 791.4; 808-809
- T 4* Subdiviziuni ale limbajelor individuale și ale familiilor de limbaje
- T 5* Grupuri rasiale, etnice și naționale
- T 6* Limbi
- T 7* Grupuri de persoane.

În același context al modificărilor survenite în construcția subdiviziunilor auxiliare ale C.Z.D. vom prezenta, selectiv, schimbările operate în ultima ediție DDC22 a unor indici revizuiți și dezvoltati: „431-436 Germania și Austria; 451- 457 Italia; 632- 634 Etiopia; 669 Nigeria; 682- 687 Republica Sud-Africană; 714 Quebec; 861 Columbia”. (6)

Studiul comprehensiv și analitic al **Clasificării Bibliografice a lui E. Bliss** relevă gestionarea informației geografice în cadrul Tabelului 2 al schemei de indexare consacrat diviziunilor de loc.

Subdiviziuni geografice- Clasificarea Bibliografică Bliss (7)	
<i>d- Europa</i>	<i>e- Anglia, Marea Britanie</i>
<i>e- Anglia, Marea Britanie</i>	<i>ed- Londra</i>
<i>f- Franța</i>	<i>ee- Kent</i>
<i>fi- Paris</i>	<i>eev- Essex</i>
<i>fz- Corsica</i>	<i>efg- Norfolk</i>
<i>i- Italia</i>	<i>egd- Oxford</i>
<i>jo- Luxemburg</i>	<i>ehn- Hampshire</i>
<i>jp- Belgia</i>	<i>ejh- Cardiff</i>
<i>k- Germania</i>	<i>ep- Yorkshire</i>
<i>kw- Austria</i>	<i>epd- West Riding</i>
<i>lp- Grecia</i>	<i>epr- East Riding</i>
<i>mu- Finlanda</i>	<i>epv- North Riding</i>
<i>n- Europa de Est</i>	<i>ev- Irlanda</i>
<i>o- Asia</i>	<i>evh- Dublin</i>
<i>s- Japonia</i>	<i>evl- Louth</i>

<i>ua- Australia</i>	<i>evm- Meath</i>
<i>v- Africa</i>	<i>evn- Westmeath</i>
<i>va- Egipt</i>	<i>evo- Longford</i>
<i>yb- SUA</i>	<i>ezp- Tyrone</i>
<i>z- America de Sud</i>	<i>ezt- Belfast</i>
<i>zt- Argentina</i>	

Din analiza tabelului de mai sus, care prezintă selectiv subdiviziunile geografice ale Clasificării Bibliografice Bliss, putem observa că acestea sunt codificate prin literele mici ale alfabetului latin și au o ierarhizare sistematică: *continent-țară-oraș*. Pentru Anglia și Marea Britanie, de exemplu, există următoarele subdiviziuri: *ed- Londra; eck- Kent; eev- Essex; efg- Norfolk; egd- Oxford*. În acest context, vom prezenta unele modele ipotetice în care să utilizăm subdiviziunile geografice:

- *Studii de sociologie europeană: Kd*
K= indice principal; sociologie
d= subdiviziune geografică; Europa
- *Legislația Marii Britanii: Se*
- *Arta japoneza: Vs*
- *Biblioteci belgiene: Zjp*

În legătură cu indexarea spațiului geografic mai trebuie făcută precizarea că în cadrul celor 26 de clase principale ale Clasificării Bibliografice Bliss există situații în care unele continente au reprezentări prin indicii din subdivizarea domeniului respectiv. Astfel, clasele L–O cuprind istoria politică și socială în general, iar în interiorul acestora E. Bliss a consacrat indici principali pentru continente: *M- Europa; N- America; O- Australia, Asia, Africa. (8)*

Deci, o lucrare tratând istoria socială a Europei se va indexa prin indicele principal și nu prin subdiviziunea „d”.

În cadrul **Clasificării Bibliotecii Congresului SUA**, codificarea aspectelor spațiale se realizează în mod direct în cadrul subdiviziunilor claselor principale. În primul rând, sunt clasele cu subiecte specifice istoriei și geografiei:

- C- Științe auxiliare ale istoriei*
- D- Istoria (în general) și istoria Europei*
- E- F- Istoria Americii de Nord și Sud*
- G- Geografie. Antropologie.*

Localizările unor subiecte se codifică prin subdiviziuni auxiliare geografice create în cadrul unor clase principale ale sistemului:

- Filozofia antică: B 108- 708*
- Filozofia Chinei antice: B 125- 128*

Instituții politice și de administrație publică în America de Nord: JJ 1000-1019
Instituții politice și de administrație publică în Europa: JN
Istoria dreptului în Europa: KJ- KK
Instituții educaționale în Statele Unite ale Americii: LD. (9)

Dacă ne vom referi la regăsirea informațiilor, trebuie să subliniem ideea că „în prezent, utilizarea subdiviziunilor auxiliare geografice în cadrul înregistrărilor MARC este una dintre cele mai bune metode de a oferi un acces ierarhic la diferite locuri, făcând posibilă căutarea subiectului, atât după numele specific al aceluși loc, cât și după numele regiunii geografice unde se află locul respectiv. Un alt avantaj este acela că se realizează o legătură între subiect și loc, astfel încât se evită orice confuzie, atunci când există în aceeași înregistrare bibliografică mai multe subiecte și mai multe locuri.” (10)

BIBLIOGRAFIE

- (1) *C.Z.U.: ediție medie internațională în limba română*. București: Biblioteca Națională a României, 1998, p.19.
- (2) *Clasificarea Zecimală Universală: ediție medie internațională în limba română*. Ediție îngrijită de Georgeta Clinca. București: Biblioteca Națională a României, 1998, p. 20-22.
- (3) *Extensions and Corrections to the U.D.C.: Consortium publication*, nr. 23, 2001, p. 175-177. URL: <http://www.udcc.org/ec23-2001.htm>
- (4) *Dewey Decimal Classification System*, www.oclc.org/dewey/
- (5) **BETHERY, Annie**. *Abrégé de la Classification décimale de Dewey*. Paris: Le Cercle de la Libraries, 1993, p.240, 246, 249.
- (6) Cf. *Selected Changes in the Tables*. Edition DDC22, www.oclc.org/dewey/
- (7) **MILLS, J.; BROUGHTON, Vanda**. *Bliss Bibliographic Classification. Vol.1. Introduction and Auxiliary Schedules*. London: Butterworths, 1977, p.11-93.
- (8) Cf. **MILLS, J.** *The Bliss Bibliographic Classification*. London: Butterworth, 1997, p. 107.
- (9) The Library of Congress, www.loc.gov/marc/classification
- (10) <http://www.loc.gov/today/pr/2002/02-078html>